

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН МЕДИЦИНА АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11-2024 24 беттің 1 беті

ТӘЖІРБЕЛІК САБАҚҚА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУ

Пән атауы: Эпидемиология

Пән коды: Ері 3208

ББ шифры және атауы: 6B10111 «Қоғамдық денсаулық»

Оқу сағаттары/кредиттердің көлемі: 150 сағат (5 кредит)

Оқу курсы мен семестр: III – курс, VI – семестр

Тәжірбелік (семинарлық және зертханалық) сабақтар: 40 сағат

Шымкент, 2024 -2025 оқу жылы

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы	59-11 -2024 24 беттің 2 беті

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРДАУ ШЕКАРЛАРЫ

Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық «Эпидемиология» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (сиплабус) сәйкес әзірленді және кафедра отырысында талқыланды

Хаттама № 10 «10» 05 2024 ж.

Кафедра меңгерушісі, м.ғ.к., доцент м.а. Мутсипов П.Д.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 3 беті

№ 1 сабақ

1. Тақырыбы: Эпидемиологияға кіріспе. Негізгі терминдер мен ұғымдар. Эпидемиология тарихы. Эпидемиологияға кіріспе. Эпидемиология тарихы. Эпидемиологияның өзге медицина ғылымдары саласымен байланысы. Эпидемиялық процесс туралы ұғым. Берілу механизмдері мен берілу факторлары. Эпидемиялық процестің көріну түрлері. Эпидемиялық процесске әсер етуші факторлар.

2. Мақсаты: студенттерде эпидемиологияның теориялық негіздерін, эпидемиялық процестің сипаттамасын, инфекциялық және инфекциялық емес аурулар эпидемиясының міндеттерін, жұқпалы (паразиттік) аурулардың жіктелуін, эпидемиялық процестің факторларын білу.

3. Оқыту міндеттері:

- жұқпалы және жұқпалы емес аурулар эпидемиясының міндеттері;
- эпидемиологияның негізгі теориялары;
- эпидемиялық процестің факторлары (биологиялық, әлеуметтік, табиғи).
- эпидемиялық үдерісті сипаттау, жұқпалы (паразиттік) аурулардың жіктелуі, эпидемиялық үдерістің факторлары
- эпидемияға қарсы іс-шараларды ұйымдастыру принциптерін сипаттау
- профилактикалық және эпидемияға қарсы іс-шараларды жүргізу әдістемесін сипаттау

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Эпидемиология дамуының қысқаша тарихы.
2. Эпидемиологияның басқа ғылымдармен байланысы.
3. Эпидемиологиялық қызметтің жетістіктері және жұқпалы аурулармен күресудегі мәселелер.
4. Эпидемиология және паразитологияның міндеттері.
5. Жұқпалы (паразиттік) аурулардың жіктелуі.
6. Эпидемиялық процестің факторлары.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: Теориялық мәселелерді талқылау

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары : Ауызша сұрау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8. Бақылау (сұрақтары):

1. Эпидемиология дегеніміз не?
2. Медициналық паразитология дегеніміз не?
3. Эпидемиология қандай ғылымдармен тығыз байланысты?
4. Жұқпалы аурулармен күресудегі эпидемиологияның негізгі жетістіктері қандай?
5. Жұқпалы аурулармен күресудегі негізгі мәселелерді атаңыз?
6. Жұқпалы аурулармен күресте эпидемиология қандай негізгі міндеттерді шешеді?
7. Отандық және шетелдік ғалымдардың қайсысы эпидемиология ғылымының дамуына үлкен үлес қосты?

№2

1. Тақырыбы: Патогенді биологиялық агенттердің патогендігі және қауіптілік дәрежесі бойынша сыныптамасы

2. Мақсаты: Білім алушыларға патогенді агенттердің түрлерін, олардың ерекшеліктерін және ауру тудыру қабілетін анықтау, қауіптілік дәрежесін бағалау арқылы олармен жұмыс істеу кезінде қажетті қауіпсіздік шараларын белгілеу, Патогенді биологиялық агенттер туралы ғылыми білімді кеңейту және мамандардың даярлығын арттыру,

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 4 беті

Патогенді агенттермен байланысты инфекциялық аурулардың алдын алу, диагностика және бақылау бойынша стратегияларды әзірлеу.

3. Оқыту міндеттері:

1. Патогенді агенттердің негізгі түрлері мен патогенділік механизмдері туралы түсінік қалыптастыру.
2. Патогенділік және қауіптілік дәрежесінің анықтамалары мен критерийлерін түсіндіру.
3. Патогенді биологиялық агенттердің классификациясын, соның ішінде BSL (BioSafety Level) деңгейлерін, зерттеу және бақылау әдістерін қарастыру.
4. Патогенді агенттермен жұмыс істеу кезінде қолданылатын қауіпсіздік шаралары мен жеке қорғаныс құралдарын меңгеру.
5. Инфекциялық аурулардың алдын алу шаралары мен эпидемиялық жағдайларды бақылау механизмдерін түсіндіру

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Патогенді биологиялық агенттер дегеніміз не?
2. Патогендік механизмдер қандай?
3. Патогенді агенттердің қауіптілік дәрежесі қалай анықталады?
4. Патогенділіктің классификациясы қандай?
5. Инфекциялық аурулардың таралуы мен алдын алу шаралары қандай?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері /әдістері/ технологиялары: Жүппен жұмыс

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

Ауызша сұрау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8. Бақылау сұрақтары:

1. Патогенді агенттердің биологиялық қауіпсіздік деңгейлері қалай бөлінеді?
2. Зиянды және пайдасы бар микробтар арасындағы айырмашылықтар қандай?
3. Патогенді агенттермен жұмыс істеу кезінде қандай қауіпсіздік шаралары қолданылуы керек?
4. Патогенді агенттердің зерттеу әдістері қандай?
5. Клиникалық тәжірибеде патогенді агенттердің анықталуы қалай жүргізіледі?

№3

1. Тақырыбы: Жұқпалы (паразитарлық) аурулардың қазіргі заманғы эпидемиологиялық жіктелуі (топтастыру)

2. Мақсаты: Жұқпалы аурулардың негізгі сипаттамаларын, механизмдерін және таралу жолдарын түсіндіру, Жұқпалы ауруларды қазіргі заманғы эпидемиологиялық критерийлер бойынша жүйелі түрде топтастыру, Аурулардың таралуын, шарықтауын және эпидемиялық өршуін зерттеу арқылы жұқпалы аурулардың динамикасын бағалау, Жұқпалы ауруларды диагностикалау және профилактика саласындағы заманауи әдістер мен технологияларды меңгеру, Жұқпалы аурулар туралы ғылыми зерттеулер мен эпидемиологиялық зерттеулердің маңыздылығын түсіндіру.

3. Оқыту міндеттері: Жұқпалы аурулардың негізгі анықтамалары мен эпидемиологиялық аспектілерін түсіну, Эпидемиологияның негізгі қағидаларын, жұқпалы аурулардың таралу жолдарын және патогендер мен резервуарлар арасындағы қарым-қатынасты зерттеу, Жұқпалы ауруларды патогеннің түріне (бактериялар, вирустар, саңырауқұлақтар, паразиттер) негізделген классификациясы, Жұқпалы аурулардың алдын алу және бақылау стратегияларын, оның ішінде вакцинация, санитарлық-эпидемиологиялық шаралар және халықтың денсаулығын қорғау әдістерін үйрету.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 5 беті

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жұқпалы аурулардың анықтамасы мен негізгі ерекшеліктері.
2. Жұқпалы ауруларды тудыратын патогендер (бактерия, вирус, саңырауқұлақ, паразит) және олардың резервуарлары туралы ақпарат.

Жұқпалы ауруларды классификациялаудың негізгі тәсілдері (патогеннің түрі, таралу жолы, клиникалық көрініс).

4. Эпидемия, пандемия, эндемия, спорадикалық аурулар дегеніміз не?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері /әдістері/ технологиялары: Жүппен жұмыс

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары: Ауызша сұрау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8. Бақылау сұрақтары:

1. Эпидемиологиялық зерттеулердің түрлері мен әдістері (кросс-секциялық, когорттық, бақылау зерттеулері).
2. Жұқпалы аурулардың алдын алу мен бақылау стратегиялары, оның ішінде вакцинация мен санитарлық-эпидемиологиялық шаралар.
3. Жұқпалы аурулардың таралу динамикасын модельдеу және болжау әдістері.
4. Жұқпалы аурулардың қоғамға әсері және олардың әлеуметтік-экономикалық салдары.
5. Жұқпалы ауруларды зерттеу мен бақылаудағы этикалық нормалар мен құқықтық талаптар.

Сабақ №4

1. Тақырыбы: Қызылша, қызылша, жел шешек, эпидемиялық паротит, көк жөтел инфекциясының этиологиясы, эпидемиялық процесстің сипаттамасы, эпидемияға қарсы және профилактикалық шараларды ұйымдастыру принциптері. Біріктірілген эпидемиологиялық қадағалау.

2. Мақсаты: эпидемиялық процесстің этиологиясын, сипаттамасын және эпидемиологиялық қадағалауды ұйымдастыру принциптерін, қызылша, жел шешегі, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюшті зерттеу.

3. Оқыту міндеттері:

- қызылша, қызылша, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш эпидемиялық процесінің сипаттамасы;
- қызылша, қызылша, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш кезінде эпидемияға қарсы және алдын алу іс-шараларын ұйымдастыру принциптері;
- қызылша, қызылша, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш этиологиясын сипаттау;
- қызылша, қызылша, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш кезінде эпидемиялық үдерісті және эпидемияға қарсы іс-шаралар принциптерін сипаттау;
- тістеу, қызылша, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюштің алдын алу іс-шараларының принциптерін сипаттау.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Қызылшаның, қызылшаның, жел шешектің, эпидемиялық паротиттің, көкжөтел мен паракклюштің анықтамасы, этиологиясы.
2. Қызылша, қызылша, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюштің эпидемиологиясы мен инфекцияның көздері.
3. Қызылша, қызылша, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш кезіндегі берілу механизмі, факторлары мен жолдары.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 6 беті

4. Қызылша, қызадық, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш кезінде сезімталдық пен иммунитет.

5. Қызылшаның, қызақтың, жел шешектің, эпидемиялық паротиттің, көкжөтел мен паракклюштың эпидемиялық ерекшеліктері.

6. Патогенез, қызылша, қызадық, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюштың клиникасы.

7. Қызылша, қызадық, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюштың алдын алу және күресу шаралары.

8. Қызылша, қызадық, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш кезіндегі эпидемияға қарсы іс-шаралар.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: SGL (small group learning), Санитариялық ережелермен жұмыс

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары: Ауызша сұрау, тесттік бақылау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8. Бақылау (тесттер):

1."Корь" диагнозы 18 жастағы студентке қойылған. Аталған байланыстардың қайсысы медициналық бақылауға жатады?

- A) ата-аналар (бала кезінде қызылшамен ауырып қалды)
- B) інісі 5 жаста, қызылшаға қарсы егілді; қызылша ауырмаған
- C) 3 жастағы қарындасы, қызылша ауырмаған, медициналық қарсы көрсетілімдер салдарынан егілмеген
- D) топ студенттері

2. 5-ші күні ауруханаға жатқызу бойынша ауыр нысандары жіті дизентерия балада 2 жыл диагностирована қызылша. Қалай түсуге бола ма ?

- A) емдеу үшін Мельцер боксына ауыстыру
- B) осы палатада емдеуді жалғастыру үшін қалдыру
- C) осы бөлімшенің жеке палатасына ауыстыру
- D) "үйдегі стационарды" ұйымдастыру үшін үйге шығару»
- E) сол бөлімнің жартылай коксіне орналастыру

3.5 жастағы бала дене қызуының 38,50 С-қа дейін жоғарылауы, жөтел, мұрыннан және көзден мол шырышты бөлінулер. Конъюнктив гиперемияланды, Жарық сезімі байқалады. Қарау кезінде: пастозды тұлға, ауыздың шырышты шырышты қабығы жіңішке аймақ қоршалған өте ұсақ папулалар гиперемия. Сыртқы түрі бойынша ұнтақ жармасына ұқсайды.

Қойылған диагнозды қандай тексеру растайды:

4. "Корь" диагнозы 18 жастағы студентке қойылған. Аталған байланыстардың қайсысы медициналық бақылауға жатады?

- a) ата-аналар (бала кезінде қызылша ауырып қалды)
- б) ағасы 5 жаста, қызылшаға қарсы егілді; қызылша ауырмаған
- в) қарындасы 3 жаста, қызылша ауырмаған, медициналық қарсы көрсетілімдер салдарынан егілмеген
- г) топ студенттері

5. 5-ші күні ауруханаға жатқызу бойынша ауыр нысандары жіті дизентерия балада 2 жыл диагностирована қызылша. Қалай түсуге бола ма ?

- A) емдеу үшін Мельцер боксына ауыстыру
- Б) осы палатада емдеуді жалғастыру үшін қалдыру

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН МЕДИЦИНА АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 7 беті

- В) осы бөлімшенің жеке палатасына ауыстыру
Г) "үйдегі стационарды" ұйымдастыру үшін үйге шығару»
Д) осы бөлімнің жартылай коксіне орналастыру
6.5 жастағы бала дене қызуының 38,50 С-қа дейін жоғарылауы, жөтел, мұрыннан және көзден мол шырышты бөлінулер. Конъюнктив гиперемияланды, Жарық сезімі байқалады. Қарау кезінде: пастозды тұлға, ауыздың шырышты шырышты қабығы жіңішке аймақ қоршалған өте ұсақ папулалар гиперемия. Сыртқы түрі бойынша ұнтақ жармасына ұқсайды. Қойылған диагнозды қандай тексеру растайды:
А) IgM ИФА-да қызылша вирусына анықтау
В) жалпы қан талдауы
С) герпес вирусына ИФА IgG анықтау
Д) эритроциттер
Е) қызамық вирусына IGM ИФА анықтау
7. Қызамық кезінде инфекция көзі болып табылады:
А) тек қызамықтың манифестік формасымен ауыратын науқас
В) ауру, вирус таратқыш
С) қызамықтың манифестілік немесе инаппараттық формасымен ауыратын науқас
Д) туа біткен қызамығы бар жаңа туған нәресте және бакноситель
Е) науқас субклинической нысаны және бакноситель
8. Қызамық кезіндегі вирустың кіру қақпасы:
А) ауыз жұтқыншағының шырышты қабықтары
В) жоғары тыныс алу жолдарының шырышты қабықтары
С) дененің зақымдалған тері қабаттары
Д) жоғарғы тыныс алу жолдарының және ауыз жұтқыншақтың шырышты қабықтары
Е) тері қабаттары мен ауыз жұтқыншағының шырышты қабықтары
9. Жел шешегінің ең аз инкубациялық кезеңі:
А) 5 күн
В) 7 күн
С) 10 күн
Д) 14 күн
10. Жұқпалы кезең жел шешек кезінде созылады:
А) иық сүйектерінің соңғы элементтері пайда болған сәттен бастап 5 күнге дейін
В) балшық пайда болған сәттен бастап 5 күнге дейін
С) инкубациялық кезеңнің соңына пайда болу сәтіне дейін соңғы бөртпелердің элементтерін
Д) инкубациялық кезеңнің соңынан бастап қабықтар жойылғанға дейін
11. Жел шешек ошақтарындағы қорытынды дезинфекция:
А) білім беру
В) әрқашанда өткізіледі
С) жүргізіледі жағдайда науқасты емдеуге жатқызу эпидемиологиялық айғақтар бойынша
Д) ошақта декреттелген топтардың өкілдері болған жағдайда жүргізіледі
12. Көкжөтелдің шұғыл алдын алу:
А) қалыпты иммуноглобулинді енгізу
В) иммуноглобулинге қарсы арнайы иммуноглобулинді енгізу
С) АКДС вакцинасын енгізу
Д) вакцина енгізбеу
13. Көкжөтел ауруымен байланыста болған адамдарды зертханалық тексеру:

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 8 беті

- A) жас шамасына қарамастан
- B) тек 1 жасқа дейінгі балалар
- C) балалар мекемелерінің қызметкерлері мен 7 жасқа дейінгі балалар
- D) өткізілмейді

Шағын топтарда жұмыс жасау

Топ студенттері шағын топтарға бөлінеді. Белгілі бір уақыт ішінде (оқытушының қалауы бойынша) топтар оқытушы беретін тапсырма бойынша жұмыс істейді. Ол үшін оқытушы қатысушыларға сұрақтар жазылған карточкаларды ұсынады. Тапсырманы аяқтағаннан кейін әрбір топ оқытушының берген сұрақтарына жауап береді.

1 топ

1. Қызылша, қызадық, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш кезіндегі сезімталдық пен иммунитет.
2. Патогенез, қызылша, қызадық, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш клиникасы.
3. Қызылша, қызадық, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюштің алдын алу және күресу шаралары.

2 топ

1. Қызылша, қызадық, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш кезіндегі берілу механизмі, факторлары мен жолдары.
2. Қызылшаның, қызақтың, жел шешектің, эпидемиялық паротиттің, көкжөтел мен паракклюштің эпидемиялық ерекшеліктері.
3. Қызылша, қызадық, жел шешек, эпидемиялық паротит, көкжөтел және паракклюш кезіндегі эпидемияға қарсы іс-шаралар.

№5

I. Тақырыбы: Туберкулез профилактикасы жөніндегі іс-шараларды жүргізу тәртібі.

II. Мақсаты: студенттерді эпидемиялық процестің сипаттамасымен, туберкулез кезіндегі эпидемияға қарсы және алдын алу шараларының қағидаларымен таныстыру.

III. Оқыту міндеттері:

- Туберкулез этиологиясы, эпидемиологиясы;
- Туберкулез кезіндегі эпидемияға қарсы және профилактикалық іс-шаралар;
- Дезинфекция. Дезинфекция түрлері. Дезинфекция әдістері
- Заңды және нормативтік құқықтық актілермен жұмыс істеуді.

IV. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Туберкулездің этиологиясы және эпидемиологиясы.
2. Туберкулез кезіндегі профилактикалық және эпидемияға қарсы іс-шаралар.
3. Дезинфекция. Дезинфекциялау әдістері мен тәсілдері.
4. Дезинфекциялық препараттар.

V. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері /әдістері/технологиялары: Жұппен жұмыс

VI. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары: Ауызша/жазбаша бақылау

VII. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

VIII. Бақылау: сұрақтары

1. Жұппалы ауру ретінде туберкулез дегеніміз не?
2. Туберкулездің этиологиясы және эпидемиологиясы.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 9 беті

3. Туберкулездің клиникалық белгілері қандай?
4. Туберкулез ошақтарында қандай профилактикалық және эпидемияға қарсы іс-шаралар жүргізіледі?
5. Дезинфекция дегеніміз не?
6. Дезинфекцияның түрлері мен әдістері.
7. Дезинфекцияда қолданылатын препараттар

№6

1. Тақырып: Герпетік инфекция мен цитомегаловирус инфекциясының этиологиясы, эпидемиялық процесстің сипаттамасы, эпидемияға қарсы және профилактикалық шараларды ұйымдастыру принциптері.

2. Мақсаты: эпидемиялық процесстің этиологиясын, сипаттамасын, герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялар кезінде эпидемияға қарсы және профилактикалық іс-шараларды ұйымдастыру принциптерін оқып үйрену.

3. Оқыту міндеттері:

- Герпетикалық инфекциялардың этиологиясы;
- Герпетикалық инфекциялардың эпидемиялық процесі;
- Герпетикалық инфекциялардың негізгі белгілері .
- герпетикалық инфекциялардың эпидемиялық процесін сипаттау;
- герпетикалық инфекциялардың принциптерін сипаттау;
- герпетикалық инфекциялардың дифференциалды диагностикасын сипаттау;
- цитомегаловирустық инфекциялардың эпидемиялық процесін сипаттау;
- цитомегаловирустық инфекциялардың принциптерін сипаттау;
- цитомегаловирустық инфекциялардың дифференциалды диагностикасын сипаттаңыз.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялардың этиологиясы.
2. Герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялар инфекцияларының резервуары мен көзі.
3. Герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялардың берілу механизмі.
4. Герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялардың патогенезі және клиникалық көрінісі.
5. Герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялар кезіндегі эпидемияға қарсы іс-шаралар.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: Жұппен жұмыс, Санитариялық ережелермен жұмыс, жағдайлық есеп шығару

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

Ауызша/жазбаша бақылау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8. Бақылау (тесттер):

1. ЦМВИ қоздырғышы:

- A) Herpesviridae
- B) Feoviridae
- C) Arenaviridae
- D) Retroviridae
- E) Entamoebidae

2. Цитомегаловирустық инфекция кезінде инфекция көзін көрсетіңіз:

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 10 беті

- A) ірі қара мал
- B) адам
- C) құстар
- D) ұсақ мал
- E) маймылдар

3. ЦМВИ-да қандай биологиялық сұйықтықтарда қоздырғыш бар екенін көрсетіңіз:

- A) қан
- B) зәр
- C) сілекей
- D) жас
- E) барлық жауап дұрыс

4. ЦМВИ кезінде қоздырғыштың берілу механизмін көрсетіңіз:

- A) фекальды-ауызша
- B) білім беру
- C) трансмиссивті
- D) барлық жауап дұрыс
- E) дұрыс жауап жоқ

5. ЦМВИ тексеру әдістері:

- A) тері ішілік аллергиялық сынама
- B) паразитологиялық
- C) жалпы
- D) барлық жауап дұрыс
- E) дұрыс жауап жоқ

6. ЦМВИ-да қандай биологиялық сұйықтықтарда қоздырғыш бар екенін көрсетіңіз:

- A) сілекей
- B) ұрығы
- C) цереброспиналды сұйықтық
- D) емшек сүті
- E) барлық жауап дұрыс

7. Цмви кезінде дифференциалды диагностиканы:

- A) қызамық
- B) парфюмерия
- C) герпетикалық инфекциямен
- D) АИТВ-жұқпасы
- E) барлық жауап дұрыс

8.ЦМВИ қоздырғышы:

- A) микоплазмалар
- B) бактерияларға
- C) жеке
- D) риккетсияға
- E) дұрыс жауап жоқ

9.Цмви кезінде дифференциалды диагностиканы:

- A) парентериоз
- B) дифтерия
- C) дизентерия
- D) білім беру
- E) тырысқақ

10.Цмви кезінде дифференциалды диагностиканы:

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 11 беті

- A) жел шешек
- B) көкжөтел
- C) қара бидай
- D) герпетикалық инфекциямен
- E) білім беру
- 11. ЦМВИ жатады-бұл:
 - A) антропоноз
 - B) қоршаған орта
 - C) сапроноз
 - D) антропозооноз
 - E) барлық жауап дұрыс
- 12.Туа біткен ЦМВИ үшін тән:
 - A) сарғаю
 - B) гепатомегалия
 - C) жалпы
 - D) геморрагиялық синдром
 - E) барлық жауап дұрыс
- 13.ЦМВИ кезінде көз зақымданғанда:
 - A) хориоретинит
 - B) катаракту
 - C) көру нервінің атрофиясы
 - D) барлық жауап дұрыс
 - E) дұрыс жауап жоқ
- 14. Цитомегалияның жіті түрінің клиникалық симптомдарын көрсетіңіз:
 - A) дене қызуының жоғарылауы
 - B) спленомегалия
 - C) бас ауруы
 - D) әлсіздік
 - E) қақырық
- 15.ЦМВИ кезінде дифференциалды диагностиканы келесі жолдармен жүргізеді: басқа аурулармен:
 - A) эритроциттер
 - B) гемолитикалық ауру
 - C) адам
 - D) сифилис
 - E) сепсис
- 16. Жүре пайда болған цитомегалияның жіті түрі кезіндегі асқынуларды атаңыз.:
 - A) миокардит
 - B) неврит
 - C) артрит
 - D) энцефалит
 - E) ішектің перфорациясы
- 17. Емдеуде ЦМВИ қолданылады:
 - A) емдеу
 - B) иммуномодуляциялық терапия
 - C) витаминотерапия
 - D) барлық дұрыс
 - E) барлық дұрыс емес

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы	59-11 -2024 24 беттің 12 беті

18. Цитомегаловирустық инфекцияның пайда болған түрлерін көрсетіңіз:

- A) білім беру
- B) жас
- C) фульминантты
- D) барлық дұрыс
- E) барлық дұрыс емес

19. Цитомегаловирустық инфекцияның пайда болған түрлерін көрсетіңіз:

- A) білім беру
- B) созылмалы
- C) ұлттық
- D) жедел моноклеозды
- E) барлық жауап дұрыс

20. Цитомегаловирустық инфекцияның пайда болған түрлерін көрсетіңіз:

- A) фульминантты
- B) созылмалы
- C) білім беру
- D) жалпы
- E) барлық жауап дұрыс

Жағдайлық есеп №1

Наукас М., 17 жаста, 3 жыл бұрын еріндерде және мұрынның шырышты қабығында алғаш рет қыштитын везикулезді бөртпелер пайда болған. Бөртпелер суық тиген аурулар мен салқындаудан кейін пайда болады. Олардың пайда болуы дене температурасының 37,10 С дейін жоғарылауымен жүреді. Бөртпе жиілігі жылына 7-8 рет.

1. Диагноз?
2. Тексеру жолдары?
3. Емдеу тәсілдері?
4. Алдын-алу жолдары?

Жағдайлық есеп №2

Наукас Л., 29 ж, 15.12 күні дене қызуы 38 С дейін жоғарлады, басы ауырып, 2 рет құсты. ЖРВИ диагнозымен үйде емделді. 3.01 жағдайы нашарлады: температура 39 С дейін көтерілді, мінез-құлықтың сәйкессіздігі пайда болды.

Стационарға түскен кезде наукас жағдайы ауыр болды. Моторлы афазия, оң жақты гемипарез. Бұлшықеттердің айқын ригидтілігі. Тері жамылғысы таза. Компьютерлік томограммаларда оң самай аймағында перифокальды ісінумен тығыздықтың төмен бөлігі анықталады.

1. Диагноз?
2. Тексеру жолдары?
3. Емдеу тәсілдері?

Шағын топтарда жұмыс жасау

Топ студенттері шағын топтарға бөлінеді. Белгілі бір уақыт ішінде (оқытушының қалауы бойынша) топтар оқытушы беретін тапсырма бойынша жұмыс істейді. Ол үшін оқытушы қатысушыларға сұрақтар жазылған карточкаларды ұсынады. Тапсырманы аяқтағаннан кейін әрбір топ оқытушының берген сұрақтарына жауап береді.

1 топ

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 13 беті

1. Герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялардың этиологиясы.
2. Герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялар инфекцияларының резервуары мен көзі.

2 топ

1. Герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялардың берілу механизмі.
2. Герпетикалық инфекциялар мен цитомегаловирустық инфекциялар кезіндегі эпидемияға қарсы іс-шаралар.

Сабак №7

1. Тақырыбы: Эпидемиялық процесстің этиологиясы, сипаттамасы, іш сүзегі, А және В паратифі, эшерихиоздар мен шигеллездар кезіндегі эпидемияға қарсы және профилактикалық шаралар принциптері. Эпидемиологиялық қадағалау.

2. Мақсаты: студенттердің этиология мәселелері бойынша теориялық білімдері мен практикалық дағдыларын қалыптастыру және жетілдіру, эпидемиялық процесстің сипаттамасы және іш сүзегі, А және В паратифі, сальмонеллездер, эшерихиоздар мен шигеллездер кезінде эпидемиологиялық қадағалауды ұйымдастыру принциптері.

3. Оқыту міндеттері:

- іш сүзегі, А және В паратифі кезінде эпидемияға қарсы және профилактикалық іс-шаралар принциптері;
- эпидемияға қарсы және профилактикалық іс-шаралар принциптері;
- эшерихиоздар мен шигеллездердің этиологиясы;
- эшерихиоз, ішек иерсиниоз және шигеллалар кезінде эпидемияға қарсы және профилактикалық іс-шаралар принциптері
- іш сүзегі, А және В паратифі, сальмонеллез кезіндегі этиология туралы айту;
- іш сүзегі, А және В паратифі, сальмонеллез кезіндегі эпидемиялық үдерісті сипаттау;
- іш сүзегі, А және В паратифі, сальмонеллез кезіндегі эпидемиялық қадағалау принциптерін бағалау;
- эшерихиоздар мен шигеллездердің этиологиясын сипаттау;
- эшерихиоз, ішек иерсиниоз және шигеллез кезінде эпидемиялық процесстің сипаттамасын сипаттаңыз.
- эшерихиоз, ішек иерсиниоз және шигеллез кезіндегі алдын алу және эпидемияға қарсы іс-шаралардың принциптерін сипаттау.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Іш сүзегінің, А және В паратифтерінің, сальмонеллездердің анықтамасы, этиологиясы.
2. Эпидемиология, іш сүзегі, А және В паратифі, сальмонеллез кезіндегі инфекция көздері.
3. Іш сүзегі, А және В паратифі, сальмонеллез кезіндегі берілу механизмі, факторлары және берілу жолдары.
4. Іш сүзегінің, А және В паратифтерінің, сальмонеллездердің эпидемиологиялық ерекшеліктері.
5. Іш сүзегі, А және В паратифі, сальмонеллез кезіндегі эпидемияға қарсы және профилактикалық іс-шаралар.
6. Іш сүзегі, А және В паратифі, сальмонеллез кезінде эпидемиологиялық қадағалауды ұйымдастыру.
7. Эшерихиоз, ішек иерсиниоз және шигеллез кезіндегі эпидемиология және инфекция көздері.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 14 беті

8. Эшерихиоз, ішек иерсиниоз және шигеллез кезіндегі берілу механизмі, факторлары және берілу жолдары.

9. Эшерихиоздар мен шигеллездер кезіндегі профилактикалық және эпидемияға қарсы іс-шаралар..

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: Жүппен жұмыс, санитариялық ережелермен жұмыс

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары : Тесттік бақылау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8.Бақылау (тесттер, жағдайлық есептер):

Тесттер

1. Іш сүзегінің су жарқылының ең жиі кездесетін белгілеріне жатады:

- а) іш сүзегі бойынша қолайсыз аумақтарда тұтану пайда болуы
- б) көптеген аурулардың аумақтық "бауыр басуы"
- в) балалардың жоғары ауруы, әсіресе 3 жасқа дейін
- г) жарқылдың ұзақтығы бір инкубациялық кезеңнің ең жоғарғы аралығынан аспайды

2. Туристер тобы іш сүзегі мен туляремиямен аурушандығы бойынша қолайсыз ауданға барады. Кеткенге дейін 2 апта қалғанда, ұсынылады:

- а) 12-13 күн аралығында барынша мүмкін болатын екпелер жүргізу
- б) бір препаратты шығарғанға дейін енгізу, екіншісі - 1-1,5 айдан кейін
- в) екі препаратты бір мезгілде енгізу
- г) егу жүргізбеуге

3. Әр түрлі аумақтарда іш сүзегімен сырқаттанушылықтың әр түрлі деңгейі бірінші кезекте анықталады:

- а) s. typhi штаммдарының осы аумақтардағы айналымдағы вирустардың айырмашылықтары
- б) жекелеген аумақтарға тән s. typhi фаготиптері жиынтығындағы айырмашылықтар
- в) халықтың жас құрылымындағы айырмашылықтар
- г) санитарлық-коммуналдық көріктендіру деңгейіндегі айырмашылықтармен

4.Дизентерия кезінде инфекция көзі:

- а) ауру адамдар және бактерия тасымалдаушылар
- б) құстар
- в) ауру жануарлар
- г) құрамында қоздырғышы бар тамақ өнімдері

5.Дизентерияның берілу механизмі:

- а) фекальды-ауызша
- б) байланыс арқылы
- в) трансмиссивті
- г) аэрогенді

6. Зонне шигелласының берілуінің жетекші жолы:

- А) су
- б) тамақ
- в) байланыс-тұрмыстық
- г) топырақ

7. Эшерихиоз кезінде жұқтыру көзін көрсету:

- А. адам
- б. үй жануарлары

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 15 беті

- В. құстар
г. кеміргіштер
д. Барлық жауаптар дұрыс
8. Эшерихиоз кезінде инкубациялық кезеңнің мерзімін көрсету:
- а. 1-7 күн
Б. 2-3 күн
в. 5-15 күн
ж. 10-15 күн
д. 14-21 күн
9. Эшерихиозда қандай иммунитет қалыптасады?
- а. тұрақты емес типтік спецификалық
б. тұрақты типтік спецификалық
в. барлық типтер үшін жалпы тұрақсыз
г. жалпы барлық типтерге тұрақты
д. тұрақты антитоксикалық
10. Эшерихиоздың энтеротоксигенді түріне тән :
- А. тенезмдер
Б. құсу
в. "күріш қайнатқышы" типті сұйық сулы орындық
г. іштің ауыруы
д. интоксикацияның болмауы
11. Эшерихиоздардың энтероинвазивті түріне тән:
- А. тенезмдер
б. қан шырышы, шырышы бар сұйық орындық
в. іштің ауыруы
г. кезеңдік құсу
д. интоксикация
12. Эшерихиоздарға қандағы қандай өзгерістер тән:
- а. лейкоциттік формуланың солға жылжуы бар лейкоцитоз
б. Лимфоцитоз
в. Эозинофилия
г. лейкопения
д. Анемия
13. Эшерихиоздың этиологиясындағы диагностиканың аталған әдістерінің қайсысы жетекші болып табылады?
- а. нәжісті бактериологиялық зерттеу
б. қанды бактериологиялық зерттеу
в. нәжістің бактериоскопиясы
г. қанның бактериоскопиясы
д. серологиялық зерттеу
14. Балаларда эшерихиозды этиотропты емдеуде қандай препараттар қолданылады:
- а. Нифуроксазид
б. Пенициллин
в. Эритромицин
г. Тетрациклин
д. Нистатин
15. Эшерихиоздың энтеропатогенді түрі қай жас тобында жиі анықталады?
- а. 3 айдан 12 айға дейін

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы	59-11 -2024 24 беттің 16 беті

б. 6 айдан 2 жасқа дейін

в. 2-4 жыл

5-7 жас

8-14 жас

16.Эшерихиозбен ауырған балаларды диспансерлік бақылау мерзімі:

а. 1 ай

б. 3 ай

в. 6 ай

ж. 9 ай

д. 12 ай

Жағдайлық есеп № 1

38 жастағы науқас, менеджер, 10-шы күні терапевтік бөлімшеге түсті. "Пневмония" диагнозы $t^{\circ} 37,1-37,8^{\circ}\text{C}$. Оотбасында барлығы сау. Анасы-іш-ішек-қарын бактерияларының созылмалы бактерия тасымалдаушысы. Стационарда 5 күн ішінде науқастың жағдайы жақсарған жоқ. РПГА кою үшін 5 мл қан алынды. Серологиялық зерттеудің оң нәтижесі туралы 3-ші күні белгілі болды. Науқасқа бактериологиялық зерттеу тағайындалмаған.

1. Диагнозды анықтау үшін, ошақта жұмыс істеу үшін не істеу керек?

2. Емхана және стационар дәрігерімен жұмыста қандай дәлсіздіктер бар?

Жағдайлық есеп № 2

Кондитерлік цехтың жұмысшысы 36 жаста, 6 күн ауырады. Диагнозы "Тифопаратифозды ауру". Бактериологиялық зерттеу үшін қан, зәр, нәжіс алынды. Науқас зерттеу нәтижелерін алғанға дейін үйде қалды. Күйеуі инженер. 4 жасар ұлы-балабақшаға барады, 1 бөлмелі пәтерде тұрады.

* Науқасқа және байланыста болған адамдарға қатысты қандай эпидемияға қарсы шараларды жүргізу қажет?

Жағдайлық есеп №3

Бағдарламашыда 30 ж, эпидемиялық көрсеткіштер бойынша тексеру кезінде (отбасында науқастармен қарым-қатынаста болған) нәжістен бір рет ішперде-фозды бактериялар бөлінген. Іш сүзегі немесе ұзақ қызба ауруын жоққа шығарады.

1. Диагноз туралы мәселені шешіңіз?

2. Қандай эпидемияға қарсы іс-шараларды жүргізу қажет?

Жағдайлық есеп № 4

"Жіті дизентерия" диагнозы клиникалық деректер бойынша 3 күн ауыратын студентке анықталған. Науқас үйде қалды. Отбасында: анасы-педогог, әкесі-журналист, әпкесі-9-сынып оқушысы. Жайлы үйдің 3 бөлмелі пәтерде тұрады.

Ошақта қандай эпидемияға қарсы іс-шараларды орындау қажет?

Жағдайлық есеп № 5

Балабақша тәрбиешісі жіті дизентерияға шалдыққаннан кейін инфекциялық ауруханадан шығарылды.

1. Ауырған адамды диспансерлік бақылаудың ұзақтығы қандай?

2. Қай уақытта жұмысына қайта орала алады?

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 17 беті

Жағдайлық есеп № 6

Науқас С., 36 жаста, әуежайдың медсанбөлімінің дәрігері, жедел ауырған. Іштің ауыруы пайда болды, содан кейін бірнеше рет құсу және сулы, мол сұйық нәжіс тәулігіне 10 рет болған. Өз бетімен асқазанды марганец калий ерітіндісімен шайған, алайда науқастың жағдайы жақсармаған: бас айналуы, бас ауруы, қалтырау пайда болды, дене температурасы 39,5°С дейін көтерілді. Түскен кезде жағдайы ауыр, беті бозғылт, құрғаған, ерні көкшіл. Тері тургоры төмендеген, тамыр соғуы жиі кездеседі (минутына 120-ға дейін). Артериялық қысым 60/40 мм рт.ст.. Қолдары мен табандары суық. Науқас аяқтың бұлшық еттерінде ауырсынуды сезінеді. Тілі құрғақ, ақ қабатпен қапталған. Пальпация кезінде іштің эпигастральды аймағында, кіндік айналасында және илеоцекальды аймақта ауырады. Бауыр мен көкбауыр үлкейген жоқ. Қабылдау бөлмесіндегі орындықтар мол, сулы, жасыл түсті, өткір сабы бар. Өт қоспасы бар құсық массалары, тамақ қалдықтарсыз. Диурез төмендеген.

1. Сіздің диагнозыңыз және оның негіздемесі.
2. Бірінші кезекте қандай ауруды жою керек?
3. Науқастан (немесе туыстарынан) қандай эпидемиологиялық сипаттағы деректерді анықтау қажет?
4. Емдеу жоспары.

Жағдайлық есеп № 7

37 жасар науқасқа фельдшер шақырылды. Науқас іштің ауыруы, жүрек айнуы, құсу, сұйық орындыққа шағымданды. Кешке, қалтырау, әлсіздік, іштің ауыруы, жүрек айнуы пайда болған кезде ауырып қалды. Түнде ішкен асынан құсық болды, содан кейін 10 рет сұйық, сулы орындық, температура 38,5 С, қышынып, асқазанды шаюға тырысты. Жақында әйелімен бірге қонақта болды. Салат жеген, әйелі де мазасыздық, орындықтың бұзылуы туралы шағымданды.

Объективті: жағдайы орташа ауыр, бозғылт, пульс 96 с/мин, ырғақты. АҚ 100/70, тілі құрғақ. Іш жұмсақ, пальпация кезінде эпигастрияда және кіндік маңы аймағында ауырады. Ішектің тітіркену белгілері жоқ. Орындық мол, сасық, қою жасыл түсті, "Батпақты тина", несеп алады.

Тапсырмалар:

1. Болжамды диагнозды тұжырымдаңыз және негіздеңіз.
2. Зерттеу жоспарын жасаңыз.
3. Науқасты үйде емдеуде фельдшердің тактикасын анықтаңыз.
4. Тырысқақпен дифференциалды диагностиканы жүргізіңіз.
5. Асқазанды жуу техникасын көрсетіңіз.

Жағдайлық есеп № 8

32 жастағы науқас М. әлсіздік, тежелу, бас ауыру шағымдарымен түсті. Іштің ауыруы, метеоризм, диарея байқалады. Ауру басталғаннан кейін 8 күні дененің Т-39С-қа дейін жоғарылауын, қатты қалтырауын атап өтті. Объективті: науқас бозарған, динамикалық, немқұрайлы. Дене температурасы 39,3°С, АҚ 110/70 мм.рт.ст., ЖСЖ-65 минутына. Арқасы мен тамырында тіл сұр түсті, шетінде және тіл ұшына тістің іздері бар. Пальпация кезінде іш ауыруы, Құлау симптомы(+) байқалады. Алдыңғы құрсақ қабырғасында басу кезінде жоғалып бара жатқан бозғылт түсті бөртпе байқалады, дөңгелек пішінді, саны 5 элемент. Бауыр 3 см қабырға доғасының шетінен тұрады, көкбауыр сол жақ қабырға шетінде пальпацияланады. Гемограммада: лейкопения, лейкоцитарлық формуланың солға жылжуымен, салыстырмалы лимфоцитоз,

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 18 беті

тромбоцитопения, жедел ЭТЖ байқалады. Анамнезден 2 апта бұрын науқас пикникке түсіп, қайнатылмаған өзен суын қолданғаны белгілі.

1. Сіздің алдын ала диагнозыңыз?
2. Ауру кезеңін анықтаңыз?
3. Бөртпе сипаты қандай?
4. Диагнозды растайтын әдістер?

Жағдайлық есеп № 9

Науқас Е, 27 жаста, 15 күн бұрын көлден жазғы демалыстан келіп, денсаулықтың жалпы жағдайының нашарлауын, әлсіздік, бас ауыруын атап өтті. Соңғы тәулік ішінде дене температурасының 39-40°C жоғары санға дейін мерзімді көтерілуін атап өтті, содан кейін өз бетімен 37-38°C дейін төмендеді, жүрек айнуы, эпигастриядағы ауырлық, метеоризм, кебу, жиі орындықтар байқалды. Дененің әр түрлі учаскелеріндегі бөртпе (мол, полиморфты). Бұл жағдай өзінде алғаш рет байқалған және оны ашық су қоймасынан суды тұтынумен байланыстырады.

1. Сіздің алдын ала диагнозыңыз?
2. Ауруханаға жатқызу міндетті ме?
3. Бұл ауру кезінде қандай асқынулар болуы мүмкін?
4. Науқасты тексеру жоспарын құрыңыз.

Жағдайлық есеп № 10

Қысқы уақытта 2 жасар бала жұқпалы аурулар ауруханасына күніне құсу, күнне 4-5 рет болатын сұйық, сулы, көбікті, қоспасыз дәретке шағымданды. Балада алаңдаушылық, жөтелу байқалды. Дәрігер ротовирустық инфекцияға күдіктенді.

* Эпидемияға қарсы іс-шараларды жазыңыз.

Жағдайлық есеп № 11

Қысқы уақытта 2 жасар бала жұқпалы аурулар ауруханасына күніне құсу, күнне 4-5 рет болатын сұйық, сулы, көбікті, қоспасыз дәретке шағымданды. Балада алаңдаушылық, жөтелу байқалды. Дәрігер ротовирустық инфекцияға күдіктеніп, стационарлық емдеуге жіберді. Отбасында балабақшаға баратын тағы екі бала бар.

* Байланыста болғандарға қатысты қандай эпидемияға қарсы іс-шараларды жүргізу қажет?

Шағын топтарда жұмыс жасау

Топ студенттері шағын топтарға бөлінеді. Белгілі бір уақыт ішінде (оқытушының қалауы бойынша) топтар оқытушы беретін тапсырма бойынша жұмыс істейді. Ол үшін оқытушы қатысушыларға сұрақтар жазылған карточкаларды ұсынады. Тапсырманы аяқтағаннан кейін әрбір топ оқытушының берген сұрақтарына жауап береді.

1 топ

1. Эшерихиоздар мен шигеллездер кезіндегі берілу механизмі, факторлары және берілу жолдары.
2. Эшерихиоз және шигеллез кезіндегі сезімталдық, иммунитет және эпидемиологиялық ерекшеліктер.

2 топ

1. Эшерихиоз, ішек иерсиниоз кезіндегі эпидемиология және инфекция көздері.
2. Эшерихиоздың, ішек иерсиниозының және шигеллездің анықтамасы, этиологиясы.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 19 беті

Сабақ №8

1. Тақырыбы: Полиомиелит, вирусты гепатиттер ВГА, ВГЕ. Эпидемиологиялық қадағалау.

2. Мақсаты: эпидемиялық процестің этиологиясын, сипаттамасын және ВГА мен ВГЕ гепатиттерінің, полиомиелит инфекциясының эпидемиологиялық қадағалауын ұйымдастыру принциптерін оқып үйрену.

3. Оқыту міндеттері:

- полиомиелит этиологиясы;
- ВГА және ВГЕ вирустық гепатитінің этиологиясы;
- фекальды-оралдық берілу механизмі бар вирусты гепатиттерге арналған іс-шаралардың стандарттары мен алгоритмдері
- ВГА және ВГЕ этиологиясын сипаттау;
- ВГА және ВГЕ кезінде эпидемиология негіздерін бағалау;
- ВГА және ВГЕ алдын алу іс-шараларының принциптерін бағалау.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. ВГА және ВГЕ, полиомиелиттің эпидемиялық процесінің этиологиясы, сипаттамасы.
2. ВГА және ВГЕ вирустық гепатиттерінің эпидемиологиялық ерекшеліктері.
3. Полиомиелиттің алдын алу шаралары және эпидемиологиялық қадағалауды ұйымдастыру.
4. ВГА және ВГЕ кезіндегі профилактикалық және эпидемияға қарсы іс-шаралар және эпидемиологиялық қадағалау.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: SGL (small group learning), Санитариялық ережелермен жұмыс, жағдайлық есептер шығару

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары : Жазбаша бақылау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8. Бақылау (тесттер):

Жағдайлық есеп №1

Вирусты гепатит " А " диагнозы автобус жүргізушісіне сарғаюдың 1-ші күні қойылған . Науқас ауруханаға жатқызылды. Отбасы: әйелі-зауыттың инженері, қызы-бала бақшаға барады, ұлы-8 жаста. 10 күн бұрын лагерьге кетті.

*Қандай әрекет жасау керек?

Жағдайлық есеп №2

А вирусты гепатиті диагнозы сарғаю кезеңінің 2-ші күнінде 30 жасар әйелге белгіленген. Оның ұлы 9 жасар ұлы 5 күн бұрын шипажайға кетті.

*Ол анасынан жұқтыруы мүмкін бе?

Жағдайлық есеп №3

А вирусты гепатиті диагнозы сарғаю кезеңінің 2-ші күнінде 30 жасар әйелге белгіленген. Оның ұлы 9 жасар ұлы 5 күн бұрын шипажайға кетті.

* Қандай диспансерлік бақылау болуы тиіс?

Жағдайлық есеп № 4

Қысқы уақытта 2 жасар бала жұқпалы аурулар ауруханасына күніне құсу, күнне 4-5 рет болатын сұйық, сулы, көбікті, қоспасыз дәретке шағымданды. Балада алаңдаушылық, жөтелу байқалды. Дәрігер ротовирустық инфекцияға күдіктенді.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 20 беті

- Эпидемияға қарсы іс-шараларды жазыңыз.

Жағдайлық есеп № 5

Қысқы уақытта 2 жасар бала жұқпалы аурулар ауруханасына күніне кұсу, күнунe 4-5 рет болатын сұйық, сулы, көбікті, қоспасыз дәретке шағымданды. Балада алаңдаушылық, жөтелу байқалды. Дәрігер ротавирустық инфекцияға күдіктеніп, стационарлық емдеуге жіберді. Отбасында балабақшаға баратын тағы екі бала бар.

-Байланыста болғандарға қатысты қандай эпидемияға қарсы іс-шараларды жүргізу қажет?

Шағын топтарда жұмыс жасау

Топ студенттері шағын топтарға бөлінеді. Белгілі бір уақыт ішінде (оқытушының қалауы бойынша) топтар оқытушы беретін тапсырма бойынша жұмыс істейді. Ол үшін оқытушы қатысушыларға сұрақтар жазылған карточкаларды ұсынады. Тапсырманы аяқтағаннан кейін әрбір топ оқытушының берген сұрақтарына жауап береді.

1 топ

1. Энтеровирустық инфекция және ротавирустық инфекция кезіндегі берілу механизмі, факторлары және берілу жолдары.
2. Энтеровирустық инфекция және ротавирустық инфекция кезіндегі сезімталдық, иммунитет және эпидемиологиялық ерекшеліктері.

2 топ

1. Энтеровирустық инфекция және ротавирустық инфекция кезіндегі эпидемиология жіне инфекция көздері.
2. Энтеровирустық инфекцияның және ротавирустық инфекцияның анықтамасы, этиологиясы.

№9

I. Тақырыбы: Тырысқақтың алдын алу бойынша санитариялық-эпидемияға қарсы іс-шараларды ұйымдастыруға және өткізуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар

II. Мақсаты: студенттерге эпидемиялық процестің сипаттамасымытырысқақ кезіндегі эпидемияға қарсы және алдын алу шараларының қағидаларымен таныстыру.

III. Оқыту міндеттері:

- карантиндік ауруларға қандай инфекциялық аурулар жатады;
- карантиндік инфекциялардың ерекшеліктері;
- карантиндік инфекциялар кезіндегі алдын алу және эпидемияға қарсы іс-шаралар.
- карантиндік инфекцияларды анықтау;
- профилактикалық және эпидемияға қарсы іс-шараларды жүргізуді ұйымдастыру;
- заңнамалық және нормативтік құқықтық актілермен жұмыс істеу.

IV. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Тырысқақтың этиологиясы және эпидемиологиясы.
2. Карантиндік инфекциялар кезіндегі профилактикалық және эпидемияға қарсы іс-шаралар.
3. Карантиндік инфекциялар ошақтарындағы дезинфекциялық іс-шаралар

V. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері /әдістері/технологиялары: SGL (small group learning), Санитариялық ережелермен жұмыс.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 21 беті

VI. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары :

Ауызша сұрау

VII. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

VIII. Бақылау: сұрақтары

1. Тырысқақ, оба, ККГЛ инфекциялық ауру ретінде нені білдіреді?
2. Тырысқақ, оба, ККГҚ этиологиясы және эпидемиологиясы.
3. Тырысқаққа, обаға, ККГҚ қандай клиникалық белгілері тән?
4. Тырысқақ, оба, ККГҚ ошақтарында қандай профилактикалық және эпидемияға қарсы іс-шаралар жүргізіледі?

№10

1. Тақырыбы: Эпидемиология, медициналық көмек көрсетумен байланысты инфекциялардың жіктелуі (МКБИ).

2. Мақсаты: Білім алушыларға медициналық көмек көрсетумен байланысты инфекциялардың анықтамасы, ерекшеліктері мен таралу механизмдерін түсіндіру, МКБИ-дің негізгі белгілері мен симптомдарын талдау. МКБИ-ді зерттеу әдістері, эпидемиологиялық динамика және таралу үрдістерін бағалау.

3. Оқыту міндеттері:

1. Медициналық көмек көрсетумен байланысты инфекциялардың (МКБИ) анықтамасы, түрлері мен сипаттамаларын түсіндіру.
2. Эпидемиологияның негізгі принциптерін, инфекциялардың таралу механизмдерін меңгеру.
3. МКБИ-ді классификациялаудың негізгі жүйелерін, соның ішінде аурулардың пайда болу уақыты (ерте, кеш), патогеннің түрі (бактерия, вирус, саңырауқұлақ) бойынша жіктеу.
4. МКБИ-дің алдын алу мен бақылау шараларын (гигиеналық, санитарлық, вакцинация) қарастыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Медициналық көмек көрсетумен байланысты инфекциялар (МКБИ) дегеніміз не?
2. МКБИ-дің негізгі түрлері:
3. МКБИ-дің таралу жолдары мен механизмдері (контакт, ауа-тамшы, трансмиссия).
4. МКБИ-ді зерттеудің әдістері мен тәсілдері (кросс-секциялық, когорттық, бақылау зерттеулері).

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері /әдістері/ технологиялары: Теориялық мәселелерді талқылау

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары :
Ауызша сұрау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8. Бақылау сұрақтары:

1. Медициналық көмек көрсетумен байланысты инфекциялардың ерекшеліктері неде?
2. Инфекцияларды патогендер мен пайда болу уақыты бойынша қалай жіктеуге болады?
3. МКБИ-дің таралу механизмдерін сипаттаңыз.
4. Эпидемиологиялық зерттеу әдістерінің қандай түрлері бар?
5. Инфекциялық ауруларды диагностикалауда қолданылатын жаңа әдістер.

№11

1. Тақырыбы: Медициналық қалдықтар: уақытша сақтау және кәдеге жарату алгоритмі.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 22 беті

2. Мақсаты: Медициналық қалдықтардың анықтамасын, түрлерін және олардың экологиялық және қоғамдық денсаулыққа әсерін түсіндіру, Медициналық қалдықтарды уақытша сақтау үшін қажетті талаптарды, санитарлық нормаларды және қауіпсіздік шараларын білу.

3. Оқыту міндеттері: Медициналық қалдықтардың түрлерін (инфекциялық, токсикалық, жалпы, қауіпті) анықтау және сипаттау, Медициналық қалдықтарды кәдеге жарату үшін қолданылатын әдістер мен технологияларды (жоғарғы температурада жағу, автоклавтау, химиялық өңдеу) түсіндіру

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Медициналық қалдықтар дегеніміз не, және олар қандай түрлерге бөлінеді?
2. Медициналық қалдықтарды уақытша сақтау үшін қандай талаптар қойылады?
3. Медициналық қалдықтарды кәдеге жарату үшін қолданылатын негізгі әдістер қандай?
4. Медициналық қалдықтарды кәдеге жарату процесінің негізгі кезеңдері қандай?
5. Медициналық қалдықтарды жинау, сақтау және тасымалдау кезіндегі санитарлық-эпидемиологиялық нормалар қандай?
6. Медициналық қалдықтарды басқару барысында жұмысшылардың қауіпсіздігін қалай қамтамасыз етуге болады?

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері /әдістері/ технологиялары: SGL (small group learning), Санитариялық ережелермен жұмыс

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары : Ауызша сұрау/ Жазбаша бақылау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8. Бақылау сұрақтары:

1. Медициналық қалдықтардың түрлері мен сипаттамаларын атаңыз.
2. Медициналық қалдықтарды уақытша сақтау кезеңінде қандай талаптар қойылады?
3. Медициналық қалдықтарды жинау және тасымалдау ережелері қандай?
4. Медициналық қалдықтарды басқарудағы заңнамалық талаптар қандай?

№12

1. Тақырыбы: Жұқпалы аурулардың имунопрофилактикасы. Эпидемияға қарсы шаралар жүйесінде имунопрофилактиканың алатын орны.

2. Мақсаты: Жұқпалы аурулардан қорғаудың имунопрофилактика әдістері мен принциптерін таныстыру, Вакциналардың тиімділігін, олардың жұмыс принциптерін және түрлі жұқпалы ауруларға қарсы қолданылуын зерттеу, Имунопрофилактиканың эпидемияларға қарсы шаралар жүйесіндегі рөлін, оның эпидемиялық жағдайларды басқарудағы маңыздылығын анықтау.

3. Оқыту міндеттері: Имунопрофилактика ұғымын анықтау, Вакциналардың түрлері, жұмыс принциптері, және әртүрлі жұқпалы ауруларға қарсы қолданылуын зерттеу, Имунопрофилактиканың эпидемиялық жағдайларды бақылаудағы рөлін және оны басқа алдын алу шараларымен (санитарлық, гигиеналық) қалай біріктіруге болатынын талдау.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Имунопрофилактиканың анықтамасы мен мақсаты қандай?
2. Вакциналардың түрлері мен олардың жұмыс принциптері қандай?
3. Вакциналар организмдегі иммундық жауапты қалай тудырады?
4. Имунопрофилактика эпидемиялық жағдайларды бақылауда қандай рөл атқарады?
5. Вакциналардың қауіпсіздігі мен тиімділігін бағалауда қандай критерийлер пайдаланылады?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 23 беті

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері /әдістері/ технологиялары: Теориялық мәселелерді талқылау, шағын топтарда жұмыс

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары : Ауызша сұрау

7. Әдебиет: № 1 қосымшаны қараңыз

8. Бақылау сұрақтары:

1. Иммунопрофилактика дегеніміз не?
2. Жұқпалы ауруларға қарсы қолданылатын вакциналардың қандай түрлері бар және олардың ерекшеліктері неде?
3. Вакцинация кезінде организмде қандай иммундық жауап қалыптасады?
4. Иммунопрофилактика эпидемияларды бақылауда қалай қолданылады?
5. Иммунопрофилактиканы басқа алдын алу шараларымен (санитарлық, гигиеналық) қалай интеграциялауға болады?
6. Иммунопрофилактиканың жүзеге асырылуында кездесетін негізгі проблемалар мен оларды шешу жолдары қандай?

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Гигиена және эпидемиология» кафедрасы		59-11 -2024 24 беттің 24 беті

№ 1 қосымша

Негізгі:

1. Ерманова, С. А. Эпидемиология: оқулық /. - Қарағанды : АҚНҰР, 2016. - 296 бет. с.
2. Жалпы эпидемиология дәлелді медицина негіздерімен: оқу құралы / Ред. бас. В. И. Покровский. Қаз. тіл. ауд. Н. Жайықбаев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 448 б
3. Әміреев, С. Жұқпалы аурулар оқиғаларының стандартты анықтамалары және іс-шаралар алгоритмдері. Т. 1 [М]тін] : практикалық нұсқау / С. Әміреев [ж/б]. - 2 - бас. , толықт. ; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министірлігі. С. Ж. Асфендияров атындағы ҚҰМУ. - Алматы : BRAND BOOK, 2014. - 624 бет + 80 бет
3. Ирсимбетова, Н. А. Эпидемиология : оқулық. - Шымкент : Кітап ЖШС, 2013
4. Ерманова, С. А. Эпидемиология: оқулық /. - Қарағанды : АҚНҰР, 2016. - 296 бет.
5. «Дәлелді медицина негіздерімен жалпы эпидемиология»: оқу құралы. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015

Қосымша:

1. Ерманова, С. А. Эпидемиолог маманының тәжірибелік дағдылары [Мәтін] : оқу-әдістемелік құрал / С. А. Ерманова, Н. А. Ирсимбетова, Ф. Мұхтарқызы. - Алматы : Эверо, 2018. - 136 б. с
2. Асмагамбетова М.Т. Дилдабекова Н.Т. Вирустарға қарсы заттар.-Эверо2013

Электрондық оқулықтар

1. Әскери гигиена және эпидемиология. Смағұлов Н.К., Мұхаметжанов А.М., Әбдіхалықов М.Қ., Асқаров Б.С., Рахымжанова К.Қ., Ионов С.А., Каримов Н.Ж., Горшков С.И., Шалаев Г.У. , 2019 / <https://aknurpress.kz/reader/web/1162>
2. Эпидемиология Ерманова С.А. , 2019/ <https://aknurpress.kz/reader/web/1081>
3. Эпидемиолог маманының тәжірибелік дағдылары: оқу-әдістемелік құрал / С.А. Ерманова, Н. Ирсимбетова, Ф. Мұхтарқызы.— Алматы: Эверо, 2020. – 136 б. https://www.elib.kz/ru/search/read_book/3136/
4. Мәсімқанова Т.М. Жұқпалы аурулар: Оқу құралы – Алматы: «Эверо», 2020. – 204 бет. https://www.elib.kz/ru/search/read_book/651/